

ଭାରତରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଓ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହାର ପ୍ରଭାବ

ଭାରତରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ :

ଖୁଲାଫତ୍ ଆନ୍ଦୋଳନ :

ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ଵଯୁଦ୍ଧରେ ତୁର୍କୀ ମିତ୍ରଶକ୍ତି ବିରୋଧରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିଥିଲା । ଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ତୁର୍କୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ବିଭାଜିତ କରି ଦିଆଗଲା । ତୁର୍କୀ ପ୍ରତି ଏତାଦୃଶ ବ୍ୟବହାର ଭାରତର ମୁସଲମାନମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟଥିତ ଓ କ୍ରୋଧାନ୍ବିତ କରିଥିଲା । ତୁର୍କୀର ସୁଲତାନ ଥିଲେ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଧର୍ମଗୁରୁ ବା ଖଲିଫା । ତେଣୁ ସେମାନେ ସୁଲତାନଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ ଜଣାଇ ତାଙ୍କର କ୍ଷମତା ହ୍ରାସ ବିରୋଧରେ ଦୁଇ ଅଲ୍ଲାଭ୍ରାତା ସୌକତ ଅଲ୍ଲା ଓ ମହମ୍ମଦ ଅଲ୍ଲାଙ୍କ ନେତୃତ୍ଵରେ ଖୁଲାଫତ୍ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଖଲିଫାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନକରି ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହକୁ ଖୁଲାଫତ୍ ଆନ୍ଦୋଳନ କୁହାଯାଏ । ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚାଳନା କରିବାପାଇଁ ଏକ ଖୁଲାଫତ୍ କମିଟି ଗଠନ କରାଗଲା । ଏଥିରେ ଦୁଇ ଅଲ୍ଲାଭ୍ରାତାଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ମୌଲାନା ଆବୁଲ କାଲାମ ଆଜାଦ, ହକିମ୍ ହଜ୍ଜମଲ୍ ଖାଁ ଓ ହସରତ୍ ମୋହାନୀ ସଦସ୍ୟ ରହିଲେ ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

ମୌଲାନା ଆବୁଲ କାଲାମ ଆଜାଦଙ୍କ ମୂଳ ନାମ ଥିଲା ମୋହିଉଦ୍ଦିନ୍ ଅହମ୍ମଦ । ସେ ଜଣେ ନେତୃ ସ୍ଥାନୀୟ ସ୍ଵାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ, ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନ ପ୍ରଣୟନ ସଭାର ସଦସ୍ୟ ଓ ସ୍ଵାଧୀନ ଭାରତର ପ୍ରଥମ ଶିକ୍ଷାମନ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ ଏବଂ “ଇଣ୍ଡିଆ ଇଇନ୍ସ ପ୍ରିଡମ୍” ନାମକ ପୁସ୍ତକ ଲେଖିଥିଲେ । ୧୯୯୨ରେ ତାଙ୍କୁ ମରଗୋଇର ‘ଭାରତ ରତ୍ନ’ ସମ୍ମାନରେ ଭୂଷିତ କରାଯାଇଥିଲା ।

ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରିବା ସହିତ ଜାତୀୟ ଆନ୍ଦୋଳନର ଭିତ୍ତିଭୂମିକୁ ଦୃଢ଼ କରିବା ପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ସମର୍ଥନ କଲେ । ୧୯୧୯ ନଭେମ୍ବରରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ନିଖୁଳ ଭାରତ ଖୁଲାଫତ୍ ସମ୍ମିଳନୀର ସଭାପତି

ଭାବେ ନିର୍ବାଚିତ ହେଲେ । ତୁର୍କୀର ସୁଲତାନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳ, ବିଶେଷ କରି ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ପବିତ୍ର

(ଅଲ୍ଲା ଭ୍ରାତା)

ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକୁ ନ ରଖିଲେ ସରକାରଙ୍କୁ ବର୍ଜନ ଓ ଅସହଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ସମ୍ମିଳନୀରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଗଲା ।

ଏହି ଧମକ ସତ୍ତ୍ୱେ ପ୍ରଥମ ବିଶ୍ଵଯୁଦ୍ଧ ପରେ ତୁର୍କୀ ଉପରେ ଲଦି ଦିଆଯାଇଥିବା ‘ସେଭର୍ସ’ ରୁକ୍ତି ଦ୍ଵାରା ସୁଲତାନଙ୍କ ଅଧିକୃତ ଅନେକ ଅଞ୍ଚଳ ତାଙ୍କ ଅଧୀନରୁ କାଢ଼ି ନିଆଗଲା । ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ ନିଖୁଳ ଭାରତ ଖୁଲାଫତ୍ କମିଟି ଅସହଯୋଗ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣକରି ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କଲା । ୧୯୨୦ ଜୁନ୍ ୯ ତାରିଖରେ ଆଲ୍ଲାହାବାଦ ଠାରେ ଏକ ସର୍ବଦଳୀୟ ବୈଠକର ଆୟୋଜନ କରାଗଲା । ଏଠାରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ଵରେ ଖୁଲାଫତ୍ କମିଟି ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ଛିନ୍ନ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଲା । ମୁସଲିମ୍ ଲିଗ୍ ଓ ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ୍ ଖୁଲାଫତ୍ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ

ଦୁଇ ଅଲ୍ଲା ଭ୍ରାତା, ହକିମ୍ ହଜ୍ଜମଲ୍ ଖାଁ ଓ ହସରତ୍ ମୋହାନୀଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କର ।

୧୯୨୦ ଅଗଷ୍ଟ ୧ ତାରିଖରେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଉକ୍ତ ଦିନ ପୂର୍ବାହ୍ନରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ବାଲ୍ ଗଙ୍ଗାଧର ତିଲକଙ୍କ ଦେହାନ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ତିଲକଙ୍କ ବିରୋଧ ଜନିତ ଶୋକ ପାଳନ ଓ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭର ମିଶ୍ରିତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାରେ ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ହରତାଳ ଓ ଶୋଭାଯାତ୍ରା ସଂଗଠିତ ହେଲା ।

ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ବିରୋଧରେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପରିଚାଳିତ ପ୍ରଥମ ଗଣ ଆନ୍ଦୋଳନ ଥିଲା । ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ମୂଳଦୁଆକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଥିଲା । ୧୯୧୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ରାଓଲାଟ୍ ଆଇନ, ଜାଲିଆନାୱାଲାବାଗ୍ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ଭଳି ଅତ୍ୟାଚାରୀୟ ଘଟଣା ଯୋଗୁଁ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ନୈତିକତା ଉପରୁ ବିଶ୍ୱାସ ହରାଇଲେ । ସେ ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କ ଠାରୁ ସବୁ ପ୍ରକାର ସହଯୋଗ ଛିନ୍ନ କରି ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଅହିଂସା ଉପାୟରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ତାଳବାଜି ଦେଲେ । ଭାରତ ଶାସନ ଆଇନ୍ ୧୯୧୯ରେ ତୁଟି, ଅମୃତସର ଘଟଣାର ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ନିଯୁକ୍ତ ହଣ୍ଡର କମିଟିଙ୍କ ବିବରଣୀର ପକ୍ଷପାତିତା ତଥା ଭାରତର ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ଇଂରେଜ ବିରୋଧୀ ଖୁଲାଫତ ଆନ୍ଦୋଳନ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ଆହ୍ୱାନକୁ ସାକାର କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲା ।

ଭାରତ ଶାସନ ଆଇନ୍ ୧୯୧୯ :

ଇଂଲଣ୍ଡର ବୈଦେଶିକ ସଚିବ ଏଡ୍ୱାର୍ଡଜନ୍ ମଣ୍ଟେଗୁ ଓ ଭାରତର ଭାଇସରାୟ ଲର୍ଡ୍ ଚେମ୍ବର୍ଲେନ୍ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ସମ୍ବିଧାନ ସଂସ୍କାରଗୁଡ଼ିକ ୧୯୧୯ ଡିସେମ୍ବର ୨୩ ଠାରୁ “ଭାରତ ଶାସନ ଆଇନ୍ ୧୯୧୯” ନାମରେ ପ୍ରଚଳିତ ହେଲା । ଏହି ଆଇନ୍‌କୁ ମଣ୍ଟେଗୁ-ଚେମ୍ବର୍ଲେନ୍ ସଂସ୍କାର ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଏ । ଏଥିରେ କେତେକ ତୁଟି ରହିଥିଲା । ପ୍ରଥମତଃ ଭାଇସରାୟ ଓ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ପରିଷଦ ଭାରତୀୟ ସଂସଦ ପରିବର୍ତ୍ତେ ବ୍ରିଟିଶ ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳ ନିକଟରେ ଉତ୍ତରଦାୟୀ ରହିଲେ; ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ପ୍ରାଦେଶିକ ସ୍ତରରେ ଦୈନିକ ଶାସନ କ୍ଷମତା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁଯାୟୀ ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କ ଅଧୀନରେ ରଖାଯାଇଥିବା ବିଭାଗଗୁଡ଼ିକ ଠାରୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍

ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଭାଗ ମନ୍ତ୍ରିମଣ୍ଡଳ ଅଧୀନରେ ରହିଲା; ତୃତୀୟତଃ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଓ ପ୍ରାଦେଶିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାପକ ସଭାର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କର ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ମୁସଲମାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବ୍ୟତୀତ ଶିଖ୍ ଓ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ସମ୍ପ୍ରଦାୟଭିତ୍ତିକ ନିର୍ବାଚନମଣ୍ଡଳୀ ଗଠିତ ହେଲା ଏବଂ ଚତୁର୍ଥତଃ ଭୋଟ ଦାନ ଅଧିକାରକୁ ଅଧିକ ସଙ୍କୁଚିତ କରାଗଲା । ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ ଏହି ସଂସ୍କାରଗୁଡ଼ିକ ଯଥେଷ୍ଟ ବା ସନ୍ତୋଷଜନକ ନୁହେଁ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ତା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ଦାବି କଲେ ।

ହଣ୍ଡର କମିଟି ରିପୋର୍ଟ :

ଜାଲିଆନାୱାଲାବାଗ୍ ହତ୍ୟାକାଣ୍ଡ ପରେ ଏକ ସରକାରୀ ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ଦାବି ହେବାରୁ ସରକାର ୧୯୧୯ ଅକ୍ଟୋବର ୧୪ରେ ଲର୍ଡ୍ ହଣ୍ଡରଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଏକ କମିଟି ଗଠନ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଦେଖାଗଲା ଯେ ଏହି କମିଟି ଗଠନ କେବଳ ଏକ ଧୂଆଁବାଣ ଥିଲା । ପ୍ରକୃତରେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଲର୍ଡ୍ସ ସଭା ଜେନେରାଲ ଡାୟାରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ବ୍ରିଟିଶ୍ ଜନସାଧାରଣ ତିରିଶ ହଜାର ପାଉଣ୍ଡ ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲେ । ଏହା ଜାଣିବା ପରେ ଭାରତୀୟମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୁବ୍ଧ ହେଲେ ।

୧୯୨୦ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ୪ ରୁ ୯ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଲିକତା ଠାରେ କଂଗ୍ରେସର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅଧିବେଶନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଅଧିବେଶନରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଅସହଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତାବ କଂଗ୍ରେସ ଦ୍ୱାରା ତା’ର ନିଷ୍ପତ୍ତିଭାବେ ଗୃହୀତ ହେଇଥିଲା । ୧୯୨୦ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ନାଗପୁରଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ କଂଗ୍ରେସର ବାର୍ଷିକ ଅଧିବେଶନରେ ଏହା ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ବଳିଷ୍ଠ ନେତୃତ୍ୱରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲୁ ରଖିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା ।

ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ :

ଇଂରେଜ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଓ ବିଦେଶୀ ଦ୍ରବ୍ୟ ବର୍ଜନ ଥିଲା ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ମୂଳ ନୀତି । ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କୁ ଅଟଳ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପଦକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା ।

୧. ୧୯୧୯ ମସିହାର ଭାରତ ଶାସନ ଆଇନ୍ ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବାକୁଥିବା ନିର୍ବାଚନ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉତ୍ସବ ବର୍ଜନ ।
୨. ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସରକାରୀ ଉପାଧି ଫେରସ୍ତ ଓ ସରକାରୀ ପଦବୀରୁ ଇସ୍ତଫା ।
୩. ଆଇନଜୀବୀଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବିଚାରାଳୟ ବର୍ଜନ ଏବଂ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସରକାରୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ବର୍ଜନ ।
୪. ବିଦେଶୀ ଦ୍ରବ୍ୟ ତଥା ବିଦେଶୀ ଲୁଗା ବର୍ଜନ ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ କେତେକ ଗଠନମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରିବାପାଇଁ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ଖଦୀ ଓ ଗ୍ରାମୋଦ୍ୟୋଗର ପ୍ରସାର, ହିନ୍ଦୁ ଓ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ସୃଷ୍ଟି, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟତା ନିରାକରଣ ଓ ଜାତୀୟ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ସ୍ଥାପନ ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ

ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସମୟରେ ଜାତୀୟ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନମାନଙ୍କର ଏକ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ବହୁ ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ବିସ୍ତାର ଲାଭକଲା । ସାଧାରଣ ଜନତା ପ୍ରଥମ ଥରପାଇଁ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗଦାନ କଲେ । ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଡାକରାରେ ମୋତିଲାଲ ନେହେରୁ ଓ ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସଙ୍କ ପରି ଖ୍ୟାତନାମା ବାରିଷ୍ଟର ଆଇନ ବ୍ୟବସାୟ ତ୍ୟାଗ କଲେ । ବହୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ସରକାରୀ

(ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ)

ଚାକିରିରୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଲେ । ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ରାଜଗୋପାଳାଚାରୀ, ବଲ୍ଲଭଭାଇ ପଟେଲ, ଜବାହରଲାଲ ନେହେରୁ, ସୁଭାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ ଓ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କ ଭଳି ବହୁ ବ୍ୟକ୍ତି ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଲୋକ କାରାବରଣ କଲେ । ଏହି ସମୟରେ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟଥିଲା ‘ତିଳକ ସ୍ଵରାଜ ପାଣ୍ଡି’ ଗଠନ । ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଅର୍ଥ ଯୋଗାଇବା ପାଇଁ ଏହି ପାଣ୍ଡିକୁ ଜନସାଧାରଣ ମୁକ୍ତ ହସ୍ତରେ ଦାନ କଲେ ଏବଂ ଏହାଫଳରେ ଅଳ୍ପଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏଥିରେ ଏକ କୋଟି ଟଙ୍କା ଜମାହୋଇଗଲା ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

ଲୋକମାନଙ୍କ ବାଲ୍ ଗଙ୍ଗାଧର ତିଳକଙ୍କ ସ୍ମୃତିରେ ‘ତିଳକ ସ୍ଵରାଜ ପାଣ୍ଡି’ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

ଏହି ସମୟରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଡେଲ୍‌ସ୍‌ର ଯୁବରାଜଙ୍କ ଭାରତ ପରିଦର୍ଶନକୁ ବାସନ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା । ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଅସହଯୋଗ ଇଂରେଜ ମୂଳଦୁଆକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେଲା । ୧୯୨୧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ କଂଗ୍ରେସର ଅହମ୍ମଦାବାଦ ବାର୍ଷିକ ଅଧିବେଶନରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲୁରଖିବା ନିମନ୍ତେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଗଲା । ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ବ୍ୟାପକତା ଇଂରେଜ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭୟ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ତେଣୁ ସରକାର ଏହାକୁ ଦମନ କରିବାକୁ ବହୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ଅନେକ ବିଶିଷ୍ଟ ଲୋକମାନଙ୍କୁ କାରା ଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ କରିଥିଲେ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କୁ ୧୯୨୨ ଫେବୃୟାରୀ ୧ ତାରିଖରେ ଚେତାବନୀ ଦେଲେ ଯେ ସାତଦିନ ଭିତରେ ସମସ୍ତ ରାଜନୈତିକ ବନ୍ଦୀମାନଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରାନଗଲେ ଓ ସମ୍ବାଦପତ୍ରକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଵାଧୀନତା ଦିଆନଗଲେ ସେ ଆଇନ ଅମାନ୍ୟ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଚେତାବନୀ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଏକ ଅଭାବନୀୟ ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା । ୧୯୨୨ ଫେବୃୟାରୀ ୫ ତାରିଖରେ ଉତ୍ତର ପ୍ରଦେଶର ଗୋରଖପୁର ଅଞ୍ଚଳସ୍ଥିତ ଚୌରିଚୌରା ନାମକ

ସ୍ଥାନରେ ଉତ୍ତମ ଆନ୍ଦୋଳନକାରୀମାନେ ଏକ ପୋଲିସ୍ ଷ୍ଟେସନରେ ନିଆଁ ଲଗାଇ ଦେଲେ । ଏହା ଫଳରେ ୨୨ ଜଣ ପୋଲିସ୍ କର୍ମଚାରୀ ଜୀବନ୍ତ ଦଗ୍ଧ ହୋଇଥିଲେ । ଏହି ହିଂସାତ୍ମକ ଘଟଣା ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ ବହୁତ ବ୍ୟଥିତ କଲା ଏବଂ ସେ ଅନୁଭବ କଲେ ଯେ ଭାରତୀୟମାନେ ଅହିଂସା ଉପାୟରେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବାକୁ ସମ୍ମୁଖୀନ ରୂପେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇନଥିଲେ । ତେଣୁ ସେ କାହା ସହିତ ପରାମର୍ଶ ନ କରି ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସ୍ଥଗିତ ରଖିବା ପାଇଁ ଘୋଷଣା କଲେ । ପେଟ୍ଟୁୟାରୀ ୧୨ ତାରିଖରେ ବର୍ଦ୍ଧୋଲି ଠାରେ କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକାରିଣୀ ବୈଠକରେ ଆନ୍ଦୋଳନ ସ୍ଥଗିତ ଘୋଷଣା ଅନୁମୋଦିତ ହେଲା । ଏହି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନ୍ୟ କଂଗ୍ରେସ ନେତାମାନଙ୍କୁ ସ୍ତବ୍ଧ କରିଥିଲା । ସୁଭାଷ ଚନ୍ଦ୍ର ବୋଷ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସ୍ଥଗିତ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଏକ ଜାତୀୟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ ।

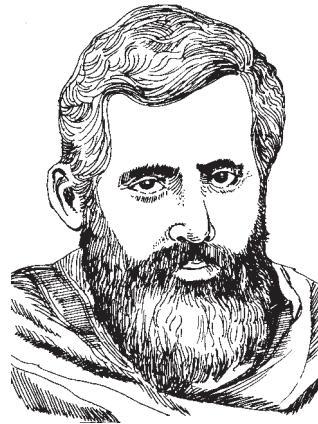
ଫଳାଫଳ :

୧୯୨୨ ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୦ ତାରିଖରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ ଗିରଫକରାଯାଇ ୬ ବର୍ଷ ଜେଲ ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ସ୍ଥଗିତ ହୋଇଥିଲା ସତ କିନ୍ତୁ ଆନ୍ଦୋଳନର ପ୍ରଭାବ ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ ଥିଲା । ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଇଂରେଜ ସରକାର ବିରୋଧୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ସଂଗଠିତ ଭାବେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ଭାରତବାସୀଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିଥିଲା । ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ କଂଗ୍ରେସ ଆନ୍ଦୋଳନ ଜନ ଆନ୍ଦୋଳନରୁ ଗଣ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ୧୯୨୨ ରେ ମୁସ୍ତାଫା କମାଲ ପାଶାଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ତୁର୍କୀରେ ସାଧାରଣତନ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା ଦ୍ୱାରା ସେଠାରେ ଖଲିଫା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଦ୍ଧେଦ ହେଲା । ଫଳରେ ଖୁଲାଫତ ଆନ୍ଦୋଳନର ଯୌକ୍ତିକତା ରହିଲା ନାହିଁ । ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସ୍ଥଗିତ ରଖାଯିବାପରେ ଭାରତରେ ଖୁଲାଫତ ଆନ୍ଦୋଳନର ମଧ୍ୟ ଅବସାନ ଘଟିଲା । ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ପ୍ରଥମ ଶକ୍ତ ଧକ୍କାକୁ ଇଂରେଜ ସରକାର ବରଦାସ୍ତ କରିଥିଲା ସତ ମାତ୍ର ଏହାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ

ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାଯୋଗୁଁ ଇଂରେଜ ସରକାରକୁ ବହୁ କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

୨. ଓଡ଼ିଶାରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ପ୍ରଭାବ :

ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲିଥିଲାବେଳେ ଓଡ଼ିଶା ଏହି ମହାସ୍ତ୍ରୋତରୁ ବାଦ୍ ପଡ଼ିନଥିଲା । ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ, ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀ, ଭାଗୀରଥ ମହାପାତ୍ର, ନିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଯଦୁମଣି ମଙ୍ଗରାଜ, ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ ଆଦି ନେତାମାନେ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ସଫଳ କରିବା ପାଇଁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କର ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆଗମନ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ଗତିକୁ କ୍ଷିପ୍ରତର କରିଥିଲା ।

(ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ)

୧୯୨୦ ଡିସେମ୍ବରରେ ନାଗପୁରର କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନରେ ଓଡ଼ିଶାର ୩୫ ଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ଅଧିବେଶନରୁ ଫେରି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ୧୯୨୧ ଜାନୁୟାରୀ ୨୪ରେ କଟକରେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସଂଗଠିତ କରିଥିଲେ । ୧୯୨୧ ମାର୍ଚ୍ଚରେ ତାଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାଦେଶିକ କଂଗ୍ରେସ କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ହୋଇଥିଲେ ଏହାର ପ୍ରଥମ ସଭାପତି ଏବଂ ଏହି କମିଟିର ସମ୍ପାଦକ ଥିଲେ ଭାଗୀରଥ ମହାପାତ୍ର ।

ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଲୋକାଭିମୁଖୀ କରାଇବା ନିମନ୍ତେ ୧୯୨୧ରେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ଓଡ଼ିଶା ଆସିଥିଲେ ୧୯୨୧ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୩ରେ ସେ କଟକଠାରେ ବିଶାଳ ଜନସମାବେଶକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇଥିଲେ । ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କର ଉଦ୍‌ବୋଧନରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ରମାଦେବୀଙ୍କ ସମେତ ବହୁ ନାରୀ ସେମାନଙ୍କର ଅଳଙ୍କାର ସାମଗ୍ରୀ ‘ତିଳକ ସ୍ୱରାଜ ପାଣ୍ଠି’କୁ ଦାନ କରିଥିଲେ । ଏହା ପରେ ଗାନ୍ଧୀ ଭଦ୍ରକ, ପୁରୀ ଓ ବ୍ରହ୍ମପୁର ଠାରେ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ମନରେ ଜାତୀୟ ଉନ୍ମାଦନା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ । ଖଦୀର ବ୍ୟବହାର, ଚରଖାର ପ୍ରଚଳନ ଏବଂ ସ୍ୱଦେଶୀ ଦ୍ରବ୍ୟ ପ୍ରତି ଆଗ୍ରହ ଉପରେ ସେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ

ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ ନେତାମାନେ କଂଗ୍ରେସର ନାଗପୁର ଅଧିବେଶନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ସେମାନଙ୍କର ଏକ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର ।

କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ :

ଓଡ଼ିଶାରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ସଫଳ କରିବା ପାଇଁ ବହୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ସେଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଥିଲା :

୧. ବ୍ରିଟିଶ ଦ୍ରବ୍ୟ, କୋର୍ଟ କଚେରୀ ଓ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ବର୍ଜନ ।
୨. ଖଦୀର ବ୍ୟବହାର ଓ ଚରଖାର ପ୍ରଚଳନ ।
୩. ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ଏକତା ।
୪. ଅସ୍ତ୍ରଶ୍ୟତା ନିରାକରଣ ଓ ନିଶା ନିବାରଣ ।
୫. ଜାତୀୟ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରଚଳନ ।

ଅଗ୍ରଗତି :

୧୯୨୧ ଅଗଷ୍ଟ ୩ ତାରିଖରେ ପୁରୀଠାରେ ବିଦେଶୀ ବସ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକରେ ଅଗ୍ନି ସଂଯୋଗ କରାଯାଇଥିଲା । ଅଗଷ୍ଟ ୧୧ ଓ ୧୪ ତାରିଖରେ କଟକ ଠାରେ ଜନସାଧାରଣ ବିଦେଶୀ ଲୁଗା ପୋଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ । କଲିକତାରେ

ଲୁଗାକଳରେ କାମ କରୁଥିବା ଓଡ଼ିଆ ଶ୍ରମିକମାନେ ଦୋକାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ବିଦେଶୀ ଲୁଗାପେଟି ଦେବାକୁ ମନାକରି ଦେଇଥିଲେ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀମାନେ ବିଦେଶୀ ଦୋକାନ ଆଗରେ ଧାରଣା ଦେଇ ମଦ ବିକ୍ରି ବନ୍ଦ କରି ଦେଇଥିଲେ । ବହୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କର ପଦପଦବୀ ତ୍ୟାଗକରି ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀ, ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସ, ଲିଙ୍ଗରାଜ ମିଶ୍ର, ମୁକୁନ୍ଦ ପ୍ରସାଦ ଦାସ, ସୁରେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସ, ମହମ୍ମଦ ହନିଫ୍, ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ବେହେରା ଓ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ପଣ୍ଡା ଆଦି ସେମାନଙ୍କ ଚାକିରି ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ, ଜଗବନ୍ଧୁ ସିଂହ, ବିଶ୍ୱନାଥ ଦାସ, ନଟବର ଗଡ଼ତିଆ, ରାମନାରାୟଣ ମିଶ୍ର, ଭାଗୀରଥ ମହାପାତ୍ର, ଅରୁଣଦାନନ୍ଦ ପୁରୋହିତ ଓ ମହେନ୍ଦ୍ର ବର୍ମା ସେମାନଙ୍କର ଓକିଲାତି ବୃତ୍ତି ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ବାଲେଶ୍ୱର, ଭଦ୍ରକ, ଡିଭୌଲ ଏବଂ ପୁରୀ ଠାରେ ଘରୋଇ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାକରି ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ନ୍ୟାୟ ଦେବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଥିଲା । ସମ୍ବଲପୁର, କଟକ, ବାଲେଶ୍ୱର, ପୁରୀ ଆଦି ସ୍ଥାନରେ ଅନେକ ଛାତ୍ର ସରକାରୀ ସ୍କୁଲ କଲେଜ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ, ନବକୃଷ୍ଣ ଚୌଧୁରୀ, ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ କାନୁନ୍‌ଗୋ, ରାଜକୃଷ୍ଣ ବୋଷ ଆଦି ଯୁବକମାନେ କଲେଜ ତ୍ୟାଗ କରି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସାମିଲ ହୋଇଥିଲେ । ରାଜକୃଷ୍ଣ ବୋଷ କଟକ ମେଡିକାଲ ସ୍କୁଲ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ପଣ୍ଡିତ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲର ଅନେକ ଛାତ୍ର ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

ବାଲେଶ୍ୱରରେ ଗୌର ମୋହନ ଦାସ ଓ ଭଦ୍ରକରେ ବାଞ୍ଚାନିଧି ମହାନ୍ତି ଘରୋଇ ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ।

ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ସାକ୍ଷୀଗୋପାଳଠାରେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ୧୯୧୯ରେ ସତ୍ୟବାଦୀ ବନ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ଏକ ଜାତୀୟ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପରିଣତ ହେଲା ।

ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଶିକ୍ଷା ଦାନରେ ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ବିଶିଷ୍ଟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । କଟକଠାରେ ଉତ୍କଳ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ପରିଷଦ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଜାତୀୟ ବିଦ୍ୟାଳୟମାନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ପାରମ୍ପରିକ ଶିକ୍ଷା ସହିତ ସୂତାକଟା, ଲୁଗାବୁଣିବା ଆଦି ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥିଲା ।

ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଦେବାପାଇଁ କଟକରେ ‘ସ୍ୱରାଜ ଆଶ୍ରମ’ ଓ ଜଗତସିଂହପୁରରେ ‘ଅଳକା ଆଶ୍ରମ’ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯାଇଥିଲା । କଟକରେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ‘ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ସେବକ ସଂଘ’ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା । ବାଲେଶ୍ୱରରେ ହରେକୃଷ୍ଣ ମହାତାବଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ‘ସ୍ୱରାଜ ମନ୍ଦିର’ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲା । ଏହି ଅନୁଷ୍ଠାନ ତରଫରୁ ‘ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ସମାଚାର’ ନାମକ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । କେବଳ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ପଢ଼ିବାପାଇଁ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଯାଇଥିଲା । ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସମ୍ବାଦପତ୍ର “ସମାଜ” ଜାତୀୟ ଚେତନା ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା ।

ସରକାରଙ୍କ ଦମନ ଲୀଳା :

ଓଡ଼ିଶାରେ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଦମନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଇଂରେଜ ସରକାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉପରେ ଲାଠି ଚାଳନା, ବେତ୍ରାଘାତ ଆଦି ଉପାୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିଥିଲେ । ତାହାଛଡ଼ା ସରକାର ଶହ ଶହ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ମାନଙ୍କୁ କାରାରୁଦ୍ଧ କଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ, ମଥୁରାମୋହନ ବେହେରା, କମରୁଦ୍ଦିନ ହକ, ବାଞ୍ଛାନିଧି ମହାନ୍ତି ଓ ବଳରାମ ଦାସ ପ୍ରଭୃତି ମୁଖ୍ୟ ଥିଲେ । ‘ସମାଜ’ ସମ୍ବାଦ ପତ୍ରରେ ‘ସତ୍ୟ ହେଲେ ସାଂଘାତିକ’ ଛନ୍ଦରେ ସରକାରୀ ବିରୋଧୀ ଲେଖା ନିମନ୍ତେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କୁ ଏକମାସ ଜେଲ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ‘ସ୍ୱରାଜ ସଙ୍ଗୀତ’ ନାମକ ପ୍ରାଚୀର ପତ୍ର ଛାପି ଥିବାରୁ ସମ୍ବଲପୁରର ମିଶ୍ର ପ୍ରେସକୁ ୨୫ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା

ହୋଇଥିଲା । ଚୌରିଚୌରା ଘଟଣାରେ ମର୍ମାହତ ହୋଇ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ସ୍ଥଗିତକରି ଦେଇଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ଧିରେ ଧିରେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଜନସ୍ରୋତରେ ଭାସିଯାଇ କନିକାର ପ୍ରଜାମାନେ ବିଦ୍ରୋହ କରିଥିଲେ । କନିକାର ରାଜା ରାଜେନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ଭଞ୍ଜଦେଓ ଏହାକୁ ଦମନ କରିବାକୁ ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇଥିଲେ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଗୁଳିଚାଳନା ଯୋଗୁଁ ଦୁଇ ଜଣ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟମାନେ ଆହତ ହୋଇଥିଲେ । ‘ସମାଜ’ ଓ ‘ଉତ୍କଳ ଦୀପିକା’ ମାଧ୍ୟମରେ କନିକା

ସମାଜ
The Samaja

UTKALMANI
Pt. Gopabandhu Das
Founder of The Samaja
OdiaSite.Com

(୧୯୨୦ର ସମାଜ)

ଅତ୍ୟାଚାର ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆସିଥିଲା । ଏହିଠାରେ ଆଜନ ଅମାନ୍ୟ କରିଥିବା ଅଭିଯୋଗରେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ଓ ଭାଗୀରଥ ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଗିରଫ କରି ହଜାରିବାଗ ଜେଲକୁ ପଠାଯାଇଥିଲା ।

ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ବାଉଁଶ ଓଡ଼ିଶାର କୋଣ ଅନୁକୋଣରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଥିଲା । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମକୁ ଲୋକାଭିମୁଖୀ କରାଇ ଏଥିରେ ନୈତିକତା ଓ ନିଷ୍ଠାପରତାର ବୀଜ ବପନ କରିଥିଲେ ।

୧. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ୬୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦରେ ଲେଖ ।

- (କ) ଖୁଲାଫତ୍ ଆନ୍ଦୋଳନ କାହିଁକି ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଏହାର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଗଠିତ କମିଟିରେ କେଉଁମାନେ ସଦସ୍ୟ ରହିଥିଲେ ?
- (ଖ) ଖୁଲାଫତ୍ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଭୂମିକା ଆଲୋଚନା କର ।
- (ଗ) ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କ'ଣ ଥିଲା ?
- (ଘ) ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ଫଳାଫଳ କ'ଣ ହେଲା ?
- (ଙ) ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସମୟରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଓଡ଼ିଶା ପରିଦର୍ଶନର ଏକ ବିବରଣୀ ଦିଅ ।

୨. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପ୍ରାୟ ୨୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦରେ ଲେଖ ।

- (କ) ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ କେବେ ଓ କିପରି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ?
- (ଖ) କେଉଁ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ଆହ୍ୱାନକୁ ସାକାର କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲା ?
- (ଗ) କେବେ ଓ କାହିଁକି ହିନ୍ଦୁ କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ?
- (ଘ) କଂଗ୍ରେସର କେଉଁ ଅଧିବେଶନରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ କେଉଁ ଅଧିବେଶନରେ ଏହା ଅନୁମୋଦିତ ହୋଇଥିଲା ?
- (ଙ) ‘ଡିଲ୍ଲୀ ସ୍ୱରାଜ ପାଣ୍ଠି’ କ’ଣ ପାଇଁ ଗଠନ କରାଯାଇଥିଲା ?
- (ଚ) ୧୯୨୨ ଫେବୃଆରୀ ୧ ତାରିଖରେ ଇଂରେଜ ସରକାରଙ୍କୁ ଗାନ୍ଧିଜୀ କ’ଣ ଚେତାବନୀ ଦେଇଥିଲେ ?
- (ଛ) ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ କେଉଁ କାରଣ ପାଇଁ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସ୍ଥଗିତ ରଖିଲେ ?
- (ଜ) ନାଗପୁର କଂଗ୍ରେସ ଅଧିବେଶନ କେବେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେଠାରେ କେତେ ଜଣ ଓଡ଼ିଶାରୁ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଥିଲେ ?
- (ଝ) ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ କେଉଁ ଠାରେ ଏବଂ କ’ଣ ପାଇଁ ସତ୍ୟବାଦୀ ବନବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ?
- (ଟ) ଓଡ଼ିଶାରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନର ଦମନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସମ୍ବଲପୁର ମିଶ୍ର ପ୍ରେସ୍‌କୁ କେତେ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ କାହିଁକି ?

୩. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ ଲେଖ ।

- (କ) କେବେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ନିଶ୍ଚଳ ଭାରତ ଖୁଲାଫତ୍ ସମ୍ମିଳନୀର ସଭାପତି ଭାବେ ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଥିଲେ ?
- (ଖ) କେଉଁ ତାରିଖରୁ ଭାରତ ଶାସନ ଆଇନ ୧୯୧୯ ପ୍ରଚଳିତ ହେଲା ?
- (ଗ) ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସମୟରେ କାହାର ପରିଦର୍ଶନକୁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାସନ୍ଦ କରାଯାଇଥିଲା ?

- (ଘ) କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ କଂଗ୍ରେସର ବାର୍ଷିକ ଅଧିବେଶନରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ଚାଲୁ ରଖିବାପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଗଲା ?
- (ଙ) ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ କେଉଁଦିନ କଟକରେ ଜନସମାବେଶକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇଥିଲେ ?
- (ଚ) କାହାର ପ୍ରେରଣାରେ ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲା ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ରମାନେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ?
- (ଛ) “ଅଳକା ଆଶ୍ରମ” କେଉଁଠାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ?
- (ଜ) କେଉଁ ଲେଖା ପାଇଁ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଜେଲ ଦଣ୍ଡ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ?
- (ଝ) କନିକା ପ୍ରଜା ଆନ୍ଦୋଳନ ସମୟରେ କନିକାର ରାଜା କିଏ ଥିଲେ ?
- (ଞ) କେଉଁ ସମ୍ବାଦପତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ କନିକା ଅତ୍ୟାଚାର ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆସିଥିଲା ?
୪. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚାରିଗୋଟି ବିକଳ୍ପ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ବାଛି ତାର କ୍ରମିକ ନମ୍ବର ସହିତ ଲେଖ ।
- (କ) ହର୍ଷର କମିଟି କେବେ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା ?
- (i) ୧୯୧୯ ଅକ୍ଟୋବର ୧୪ (ii) ୧୯୧୯ ଡିସେମ୍ବର ୨୩
- (iii) ୧୯୨୦ ଜୁନ ୯ (iv) ୧୯୨୦ ଅଗଷ୍ଟ ୧
- (ଖ) କେଉଁଟି ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ନୁହେଁ ?
- (i) ବିଦେଶୀ ଭାଷା ବର୍ଜନ (ii) ସରକାରୀ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ବର୍ଜନ
- (iii) ନିର୍ବାଚନ ବର୍ଜନ (iv) ଅସ୍ବଚ୍ଛାୟତା ବର୍ଜନ
- (ଗ) କେଉଁଠାରେ କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା କମିଟି ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନ ସ୍ପଷ୍ଟିତ ଘୋଷଣା ଅନୁମୋଦନ କରିଥିଲା ?
- (i) ଆଲ୍‌ହାବାଦ (ii) ବର୍ଦ୍ଧୋଲି
- (iii) ଗୋରଖପୁର (iv) ନାଗପୁର
- (ଘ) କିଏ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାଦେଶିକ କଂଗ୍ରେସ କମିଟିର ପ୍ରଥମ ସଭାପତି ଥିଲେ ?
- (i) ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ (ii) ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ
- (iii) ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀ (iv) ଭାଗୀରଥ ମହାପାତ୍ର
- (ଙ) କେଉଁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ‘ସ୍ବରାଜ୍ୟ ସମାଚାର’ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲା ?
- (i) ସ୍ବରାଜ ଆଶ୍ରମ (ii) ସ୍ବରାଜ ସେବକସଂଘ
- (iii) ସ୍ବରାଜ ମନ୍ଦିର (iv) ଉତ୍କଳ ସ୍ବରାଜ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ପରିଷଦ
୫. ପାଠରେ ଦିଆଯାଇଥିବା “ତୁମପାଇଁ କାମ” ଗୁଡ଼ିକ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଓ ସହାୟତାରେ ସମ୍ପାଦନ କର ।

